

ЕКОНОМІЧНА СВОБОДА УКРАЇНИ: ЇЇ РІВЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ

Економічна свобода є основоположним правом особи контролювати свою працю та майно. За умови існування високого рівня економічної свободи громадяни країни можуть і мають всі можливості вільно працювати, виробляти, споживати та робити інвестиційні вкладення в будь-який зручний для них спосіб, а держава, в особі уряду, забезпечує ці можливості і здійснює регулювання економічних процесів для захисту і підтримки цієї самої свободи.

Щороку стратегічний дослідницький інститут США «The Heritage Foundation» публікує рейтинг країн за таким показником, як «Індекс економічної свободи». Індекс розраховується на основі середнього арифметичного 12 окремих компонентів з подальшим групуванням до однієї з 4 категорій: верховенство закону, обмежена державна влада, ефективність державного регулювання та відкритість ринків [2]. Рівень економічної свободи країни при більш детальному розгляді має тісний взаємозв'язок із суспільним здоров'ям, чистим навколишнім середовищем, демократією, подоланням бідності, рівнем ВВП на душу населення, тобто із загальним рівнем розвитку людини, що може бути відображений в рейтингу через «Індекс людського розвитку». Країни з високим і дуже високим рейтингом розвитку людини мають, в більшості своїй, аналогічний рівень економічної свободи та демократичного управління, з цього випливає висновок про якість людського капіталу, що позначається на ефективності економічної системи держави та її зв'язком з добробутом громадян.

Відповідно до рейтингу економічної свободи Україна належить до групи країн з невиліною економікою і займає 134 місце в світі та останнє в Європі, її кінцевий рейтинговий бал є меншим за середньосвітовий. Експерти, що проводять дослідження, на основі статистичних даних зробили висновок про поступове зростання економічних свобод в Україні. Вони високо оцінили свободу торгівлі, монетарну та фіскальну свободу. Загалом же, в останні 5 років спостерігається позитивна тенденція до зростання, що є наслідком проведених раніше реформ, але залишається ряд напрямків, що потребують більш радикальних і невідкладних змін. Серед них можна виділити:

відсутність захисту прав приватної власності судовою системою, що піддається інтенсивному політичному тиску, зокрема, і з боку влади, та катастрофічний рівень хабарництва та корупції, що є однією з головних проблем країни загалом та відсутністю суттєвих зрушень в боротьбі з нею. Так, за рівнем сприйняття корупції Україна займає 120 місце в світі зі 180 країн;

бюрократія та слабкий розвиток ринку капіталу негативно позначається на інвестиційній та фінансовій свободі, обмежуючи можливості фінансування діяльності суб'єктів господарювання і роблячи країну непривабливою для іноземних інвестицій. На думку експертів низький рівень інвестиційної свободи пов'язаний зі складним і суперечливим законодавством, нерівністю умов українських та іноземних інвесторів, слабкий правозахист останніх та непрозорий приватизаційний процес;

низький рівень розвитку малого та середнього бізнесу, що фактично вимушений боротися за своє існування долаючи ряд перешкод, в той час як він має бути локомотивом економічного розвитку країни за аналогією з високорозвиненими країнами Заходу.

Сам по собі аналіз цих проблем і причин їх виникнення нічого не дасть, оскільки вони не є новими і супроводжують державу з моменту проголошення незалежності. Така багаторічна негативна стабільність просто не може бути вирішена без політичної волі та реального бажання до позитивних змін у керівництві держави.

Отже, Україна має прагнути до підвищення рівня економічної свободи, тим самим піднімаючи реальний рівень життя населення. Вирішення зазначених вище проблем має стати пріоритетом державної економічної політики із закріпленням їх у програмі діяльності уряду.

Список літератури

1. Каратеев А. Ю. Что и как измеряет индекс экономической свободы? Вестник Томского государственного университета. Философия. Социология. Политология. 2017. № 40. С. 266-276.
2. About the Index. The Heritage Foundation, 2020. URL: <https://www.heritage.org/index/about> (дата звернення: 18.03.2020).